

Vragenlijst Montessori implementatie

Doel van de vragenlijst:

Met het invullen van de vragenlijst wordt de implementatie van het montessoriconcept in jouw groep of in jouw school in kaart gebracht. De resultaten uit de vragenlijsten kunnen vergeleken worden met het landelijk gemiddelde. Deze vergelijking kan gebruikt worden om als leraar of school te reflecteren op je eigen montessoripraktijk. De stellingen in de vragenlijst hebben *alleen* betrekking op montessori-principes, uitgaande van originele pedagogiek zoals Maria Montessori het ontworpen heeft.

Achtergrond:

De vragenlijst is een Nederlandse bewerking van de Engelstalige vragenlijst gemaakt door Murray, Daoust en Chen (2019) van Kansas University. Op basis van een literatuuronderzoek komen zij tot een drietal factoren die de implementatie van het montessoriconcept kenmerken: structuur in de groep, het montessori curriculum en de vrijheid van kinderen. Murray en collega's construeerden een vragenlijst om deze drie factoren van de implementatie van het montessoriconcept te meten.

Bij de *structuur in de groep* gaat het om de manier waarop de groep georganiseerd, gegroepeerd en geïnstrueerd wordt om de individuele ontwikkelingsbehoeften van het kind te ondersteunen. Het gaat hier onder andere om een lange, ononderbroken werkperiode van tenminste drie uur voor de onderbouw, de heterogene groeperingsvorm en het observeren van kinderen (Montessori, 1934, 1949 & 2016).

Het *montessori curriculum* wordt in dit onderzoek opgevat als een gestructureerde opeenvolging van lessen en materialen. De afzonderlijke disciplines (praktisch leven, zintuigelijke ervaringen, wiskunde, taal, wetenschap, geografie en kunst) worden geïntegreerd en thematisch aangeboden in de bestuderingen van het universum, de natuur en de mens (Lillard, 2013).

Tenslotte wordt de *vrijheid van kinderen* beschouwd als de mate waarin kinderen de vrijheid hebben om zelf keuzes te maken. Het betreft hier onder andere de vrijheid die Montessori beschrijft als de vrijheid om te bewegen in het klaslokaal, hun eigen werkkeuzes te maken, de vrijheid om te kiezen waar ze willen werken in het klaslokaal en de vrijheid om te overleggen, samenwerken of het helpen van een ander wanneer nodig. Eenmaal bezig met een activiteit moeten kinderen kunnen blijven werken aan hun activiteit zolang als zij willen, ongestoord en zonder onderbrekingen (Montessori, 1914, 1934, 1937, 1949 & 2016).

Procedure:

Het invullen van vragenlijst duurt ongeveer tien minuten. Achter elke stelling staat een schaal van 1 (nooit) tot en met 4 (altijd). De leraar geeft op deze schaal aan in hoeverre deze stelling van toepassing is in zijn of haar groep.

Er zijn twee vragenlijsten. Een versie voor de onderbouw (groep 3-6 jaar) en een versie voor de midden- en bovenbouw (groep 6-12 jaar). De twee versies verschillen met name op de stellingen uit de factor *montessori curriculum*.

Resultaten berekenen:

Het berekenen van de resultaten gebeurt aan de hand van het berekenen van de gemiddelde score per factor.

Rekenvoorbeeld:

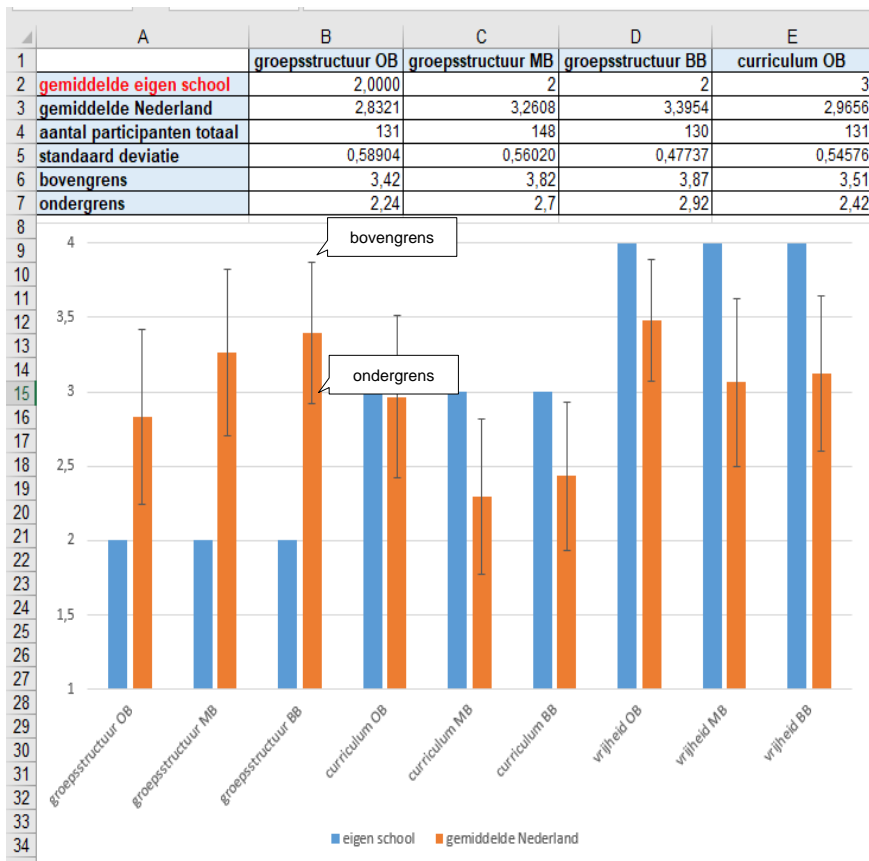
Voor de factor 'structuur van de groep' geeft een onderbouw leraar op de vijf stellingen achtereenvolgens de volgende scores: 2, 3, 4, 2, 3. Hier wordt een optelsom van gemaakt en dat vervolgens gedeeld door het aantal vragen. In dit geval: $14 : 5 = 2,8$. Deze onderbouw leraar scoort daarmee een 2,8 op de factor *structuur in de groep*.

Deze werkwijze geldt voor alle factoren (structuur van de groep, montessori curriculum en vrijheid van kinderen), in beide versies. Een hoge score betekent meer montessori implementatie, en een lagere score betekent minder montessori implementatie.

	A	B	C	D	E
1		Kinderen geven elkaar lesjes.	Activiteiten van individuele kinderen worden dagelijks bijgehouden.	Observatie wordt gebruikt om de dagelijkse begeleiding te plannen.	De groep bestaat uit drie leerjaren.
2	Leraar 1	2	2	2	4
3	Leraar 2	1	2	4	3
4	Leraar 3	3	2	4	2
5	Leraar 4	2	3	2	2
6	Leraar 5	2	1	2	4
7	Leraar 6	3	2	2	3
8	Leraar 7	2	3	1	2
9	Leraar 8	1	4	1	1
10	Leraar 9				
11	Leraar 10				
12	gemiddelde eigen school	2	2,375	2,25	2,625
13	gemiddelde Nederland	2,87	3,27	3,45	2,82
14	aantal participanten totaal	131	131	131	131
15	standaard deviatie	0,706	0,840	0,726	1,389
16	bovengrens	3,58	4	4	4
17	ondergrens	2,16	2,43	2,72	1,43

Een andere optie om de resultaten te berekenen is het gebruik van het bijgeleverde Excel-bestand. In dit bestand is er ruimte voor tien leraren per bouw om de vragenlijst in te vullen. Er is een tabblad met de vragen voor de onderbouw-, de middenbouw- en de bovenbouwleraren. Onder elke vraag wordt een getal van één tot en met vier ingevuld, gelijkwaardig aan de schaaftscore van 1 tot en met 4. Het bestand rekent vervolgens automatisch de gemiddelde scores per stelling voor de gehele school. Deze score staat in het rood aangegeven als *gemiddelde eigen school*.

De naam, nu standaard weergegeven als leraar met daarachter een getal, kan gewijzigd worden. Zo kan er bijvoorbeeld de naam van de leraar komen te staan of de naam van de groep.

Resultaten bekijken:

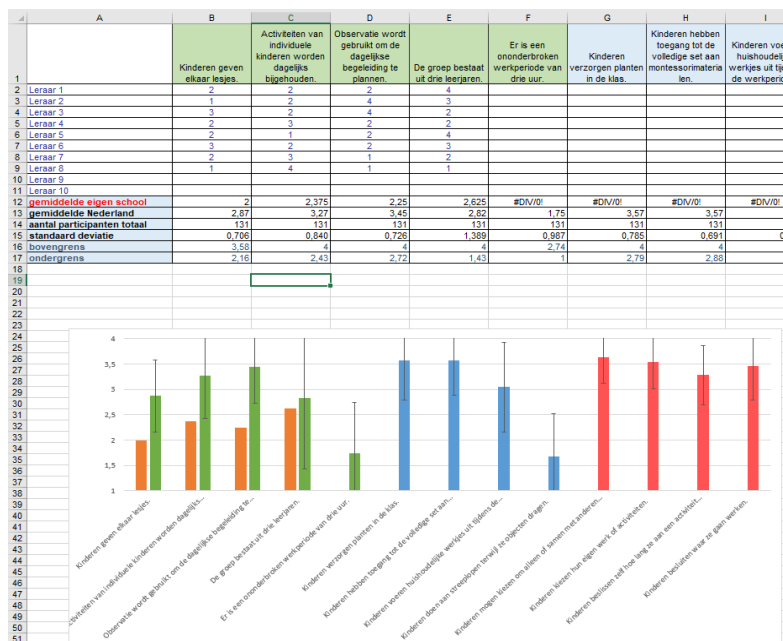
In het bijgeleverde Excel-bestand kunnen de gemiddelde scores per factor en per bouw worden ingevoerd. Dit kan in het tabblad *alleen gemiddelden factoren*. Onder dit tabblad kunnen handmatig de gemiddelde scores per factor per bouw worden ingevoerd.

In dit voorbeeld zie je dat de school gemiddeld een 2,00 scoort op de factor *groepsstructuur* in de onderbouw. De gemiddelde scores kunnen ook ingevuld worden voor de groepsstructuur middenbouw en bovenbouw. Dat geldt ook voor de factoren *montessori curriculum* en *vrijheid van kinderen*.

De ingevulde gemiddelden worden direct in een grafiek weergegeven. De grafiek geeft weer in hoeverre het gemiddelde van de eigen school zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Daarnaast is de bovengrens en ondergrens aangegeven.

Deze bovengrens en ondergrens is bepaald aan de hand van de standaarddeviatie. Wanneer je de standaarddeviatie optelt bij het gemiddelde ontstaat er de bovengrens en wanneer je de standaarddeviatie aftrekt van het gemiddelde ontstaat de ondergrens. De boven- en ondergrens zijn ook in de grafiek zichtbaar.

Onder het landelijke gemiddelde Nederland zijn daarnaast nog het aantal participanten weergegeven. Dit staat voor het aantal deelnemers die deze vragenlijst hebben ingevuld; respectievelijk 131 onderbouwleraren en 148 bovenbouwleraren.

Wanneer de leraren hun antwoorden in het Excel bestand hebben ingevoerd, rekt het programma de gemiddelde scores op de losse vragen en op de factoren automatisch uit.

De grafiek maakt in één oog opslag duidelijk hoe er gescoord wordt ten opzichte van het landelijk gemiddelde op deze vraag. Ook hier zijn de boven- en ondergrens grafisch weergegeven. Hetzelfde kan gedaan worden met de vragenlijsten voor de midden- en bovenbouwleraren.

Wanneer alle antwoorden in de vragenlijsten zijn ingevoerd verschijnt onder het tabblad *gemiddelde factoren* nu automatisch een grafische weergave van de score van de eigen school per factor, per bouw ten opzichte van het landelijke gemiddelde op deze factor.

Reflectie:

De resultaten zichtbaar in de grafiek geven weer hoe het eigen gemiddelde van de school zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde op montessorischolen in Nederland. Deze tool kan daarom goed ingezet worden als reflectiemiddel op de school. Interessant is de vraag in hoeverre jouw klassenpraktijk afwijkt van deze gemiddelden: welke montessori-aspecten pas je goed toe en welke aspecten vragen verbetering? De resultaten uit de vragenlijst dienen op deze manier als een reflectiemiddel om met elkaar in dialoog te gaan over de manier waarop het montessoriconcept uitgeoerd wordt in jullie school.

Literatuur:

BIBLIOGRAPHY Lillard, A. (2013). Playful Learning and Montessori Education. *American Journal of Play*, 5(2), 157-186.

Montessori, M. (1914). *Het handboek van dr. Montessori*. Amsterdam: Holkema & Warendorf N.V.

Montessori, M. (1934). *Zelfopvoeding [deel 1]*. Amsterdam: Holkema & Warendorf N.V.

Montessori, M. (1937). *Het geheim van het kinderleven*. Amsterdam: Holkema & Warendorf N.V.

Montessori, M. (1949). *Aan de basis van het leven*. Adyar: Theosophical Press.

Montessori, M. (1954). *Het onbegrepen kind*. Amsterdam: Holkema & Warendorf N.V.

Montessori, M. (2016). *De methode*. Amsterdam: Montessori-Pierson publishing company.

Murray, A. K., Daoust, J. C., Chen, J. (2019). Developing instruments to measure Montessori. *Journal of Montessori Research*, 5(1), 51-74.